

Herbájukkal drogot szolgáltató vadon termők

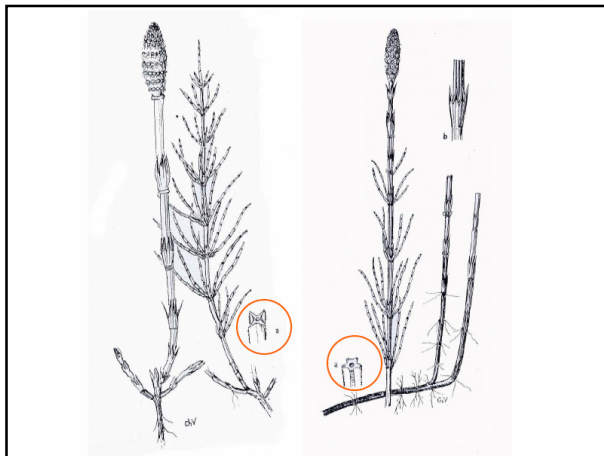
Equisetum arvense – mezei zsurló
Solidago sp. - aranyvesszőfajok
Achillea collina – cickafark
Artemisia absinthium – fehér üröm
Tanacetum vulgare – varádics
Agrimonia eupatoria – közönséges párlófű
Thymus serpyllum – mezei kakukkfű
Origanum vulgare – szurokfű
Hypericum perforatum – orbáncfű
Centaurium erythraea – kis ezerjófű
Chelidonium majus – vérehulló fecskefű

Equisetum arvense – mezei zsurló

- **Rendszertani besorolás:**
Equisetaceae (zsurlófélék),
- **Származás:**
 holarktikus
- **Előfordulás:**
 folyóvizek mentén, árterületeken, homokos-agyagos helyeken, szántóföldi gyomként
- **Környezeti igény:**
 közepes vízigény, nagyon alkalmazkodó

BOTANIKAI JELLEMZŐK

	<i>Equisetum arvense</i> mezei zsurló	<i>Equisetum palustre</i> mocsári zsurló
életforma	évelő, virágtalan	
elterjedés	mérsékeltén vizes területeken	nedvesebb réteken, mocsarakban, lápokban
gyöktörzs	elágazó, feketés	
szár	kétféle: - tavaszi: <i>spóratermő</i> füzérek, - nyári - zöld színű <i>meddő</i>	egyféle: csúcán a nyár második felében fejlődnek a <i>spóratermő</i> füzérek
örvös elágazás	négyszögletes	ötágú csillag
szár felülete	érdes tapintású	selymes tapintású

	<i>Equisetum arvense</i> mezei zsurló	<i>Equisetum palustre</i> mocsári zsurló
legelső szártag	hosszabb a főszár hüvelyénél	rövidebb a főszár hüvelyénél
oldalágak hüvelyének színe	világos sárgásbarna	sötét feketésbarna
hüvelyek fogai	nincs fehéres hártvás szegélyük	fehéres, hártvás szegélyűek
		alkaloid! (palusztrín, nikotin)

- **Drog:**
 mezei zsurló meddő hajtás (*Equiseti herba*) Ph.Hg. VIII.
- **Hatóanyag:**
 kavasav (5-7%) (szilícium!)
 flavonoidok (2-4%)
- **Hatás:**
 vizelethajtó,
- **Felhasználás:**
 vizelethajtó teakeverékek összetevője,
 húgyúti fertőzések, gyulladások, vesekőképződés ellen,
 fürdő v. borogatás formájában ízületi bántalmak kezelésére,
 szív- és veseelégtelenség esetén TILOS!

- **Gyűjtés:**
- **idő:** júl.-aug.
- **mód:** ollóval, sarlóval,
zöld meddőhajtásokat, gyöktörzs nélkül
- **szárítás:** árnyékban
- **beszáradási arány:** 3 - 5 : 1

Solidago spp. – aranyvesszőfajok

- **Rendszertani besorolás:**
Asteraceae (fészekvirágzatúak)
- **Származás:**
Eurázsia (*S. virgaurea*),
É-Amerika (*S. canadensis*, *S. gigantea*)
- **Környezeti igény:**
S. virgaurea: közepes víz- és tápanyagigény,
S. canadensis, *S. gigantea*: nagy vízigény, közepes tápanyagigény,

BOTANIKAI JELLEMZŐK

fajok	<i>S. virgaurea</i> közönséges aranyvessző	<i>S. gigantea</i> magas aranyvessző	<i>S. canadensis</i> kanadai aranyvessző
életforma	évelő, lágyszárú, gyöktörzssel áttelelő növények		
elterjedés	őshonos, savanyú talajú erdőszélen	adventív, ártereken, liget- és láperdőkben	adventív, magaskórós növény- társulásokban
szár	20-100 cm, ritkán szőrös	50-200 cm, alsó része kopasz	50-150 cm, sűrűn pelyhes
levél	tölevelek tojásdadok, szárlevelek lándzsásak, taxontól függően különböző mértékben fűrészesek és szőrözöttek		
virágzás	jún.-szept.	júl.-okt.	júl.-okt.
virágzat	fészek, bugás, karcsú, térben rendezett	fészek, bugás, ívesen hajló, fürtöt alkotó	
termés	apró, érdes szőrű, bóbítás kaszat		

- **Drog:**
közönséges aranyvessző virágos hajtás
(*Solidaginis virgaureae herba*) Ph.Hg.VIII.
kanadai és magas aranyvessző virágos hajtás
(*Solidaginis herba*) Ph.Hg.VIII.
- **Hatóanyag:**
flavonoidok 1,3-1,5% (kvercetin, rutin, ramnetin...),
szaponinok,
illóolaj,
keserűanyag,
cseranyagok,
fenolok.

- **Hatás:**
vizelethajtó, gyulladásgátló, immunstimuláns,
fájdalomcsillapító, antioxidáns, összehúzó,
- **Felhasználás:**
tea (vizelethajtó, salaktalanító)
hólyag- és vesegyulladás, vesekő (szív- és
veseelégtelenségénél TILOS)
belsőleg köszvény, reuma ellen,
külsőleg borogatásra, öblögetőszer, ekcémára,
dísznövény.

- **Gyűjtés:**
- **idő:** (legkésőbb) virágzás kezdetén !
- **mód:** felső max. 40-cm-es szárrészt levágni
- **szárítás:** árnyékban
szőrbóbíta allergizálhat → maszk
- **beszáradási arány:** 4 - 5 : 1

Achillea collina – mezei cickafark

- **Rendszertani besorolás:**

Asteraceae (fészekvirágzatúak)

- **Származás:**

Európa, K-Ázsia, É-Afrika

- **Előfordulás:**

napos legelők, kaszálók, parlagterületek, utak mentén

- **Környezeti igény:**

meleg- és fényigényes, szárazságtűrő, sziktűrő,

- **Botanika:**

évelő, lágyszárú, tarackszerű gyöktörzs, 50-80 cm magas szár, szárnyaltan, többszörösen szeldelt levelek, fészkekből összetett, sátorozó buga (fehér), virágzás: jún.- nov. kaszattermés.

- **Drog:**

közönséges cickafark virágos hajtás (*Millefolii herba*)
Ph. Hg. VIII.

cickafarkfű (*Achillae herba*)

cickafarkolaj (*Achilleae aetheroleum*)

- **Hatóanyag:**

illóolaj (laktonok, proazulének → kamazulén, kámfor, borneol...), flavonoidok.

- **Hatás:**

gyulladáscsökkentő, görcsoldó, antiszeptikus,

- **Felhasználás:**

tea

belsőleg: gyomorfekély, bélhurut kezelésére

külsőleg: ekcémára, öblögetőszer, bőrápoló kenőcs.

- **Gyűjtés:**

- **idő:** júl.- okt., teljes virágzáskor

- **mód:** ollóval v. sarlóval, 30-40 cm szárrész, (esetleg kesztyű ← bőrirritáció)

- **szárítás:** árnyékban v. műszárítóban (40°C)

- **beszáradási arány:** herba 4 : 1, virág 6 : 1

Artemisia absinthium – fehér üröm

- **Rendszertani besorolás:**

Asteraceae (fészekvirágzatúak)

- **Származás:**

Eurázsia

- **Előfordulás:**

réttek, erdei vágások, árterek, utak mentén, köves, kopár vidékek

• **Környezeti igény:**
fény- és melegkedvelő,
szárazságtűrő,
talajközömbös

• **Botanika:**
évelő, lágyszárú,
100-150 cm magas szár,
tővénél fásodó,
tőlevelek, szárlevelek –
ezüstösen molyhosak,
fészkekből álló füzéres
buga (sárga),
virágzás: júl.-aug.
kaszattermés.

• **Drog:**
fehér üröm leveles v. virágos hajtás (*Absinthii herba*)
Ph. Hg. VIII.
fehér üröm levél (*Absinthii folium*)
fehér üröm olaj (*Aetherolum absinthii*)

• **Hatóanyag:**
keserűanyagok 0,2-0,4% (laktonok: abszintin...),
illóolaj 0,3-0,9% (tujon!, pinén, fellandrin; artabazin →
kamazulén),
cseranyag,
B-, C-vitamin,
borostyánkősav.

• **Hatás:**
étvágyserkentő, emésztésjavító, epehajtó, szélhajtó,

• **Felhasználás:**
teakeverékek,
állatgyógyászat: bélféregűző
külsőleg bedörzsölőszer - reuma,
likőr, ürmösbor
(tujon → fejfájás, átmeneti tudatzavar, érzékcsalódás?!?
valószínűleg nem, hanem rákkeltő)

• **Gyűjtés:**
- **idő:**
levél: tő- szárlevelek máj.- aug.
herba: teljes virágzáskor, max. felső 50 cm szárrész,
- egyéb ürömfaj NEM!
- **szárítás:** árnyékban v. műszáritó (40°C)
- **beszáradási arány:** 3 – 5: 1

Tanacetum vulgare – varádics

• **Rendszertani besorolás:**
Asteraceae (fészekvirágzatúak)

• **Származás:**
Eurázsia

• **Előfordulás:**
nedves rétek, erdei vágások, árterek, utak mentén

• **Környezeti igény:**
meleg- és vízigényes, nagy
tűrőképességű

• **Botanika:**
évelő, lágyszárú,
80-150 cm magas szár,
szeldelt levelek,
félgömb alakú fészkekből
álló sátorozó buga (sárga),
virágzás: júl.-aug.
kaszattermés.

• **Drog:**
varádicsfű (*Tanacetum herba*),

• **Hatóanyag:**
illóolaj (tujon, kámfor, borneol, umbellulon),
keserűanyag, (tanacetin I. és II.),
gyanta,
cseranyag.

• **Hatás:**
bélféregűző (herba, virágzat);
antimikrobiális, antiszeptikus (illóolaj),

• **Felhasználás:**
tea (féregűző),
tinktúra, illóolaj – bedörzsölőszer reuma, visszér ellen,
állatgyógyászat (féregűző),
biol. növényvéd. (palántadőlés ellen).

• **Gyűjtés:**
- **idő:** júl.-aug., teljes virágzáskor,
- **mód:** felső 40 cm-es hajtásrészét levágni
- **szárítás:** árnyékban v. műszárítóban
- **beszáradási arány:** 3 - 5 : 1

***Thymus serpyllum* – mezei kakukkfű**

• **Rendszertani besorolás:**
Lamiaceae (ajakosok)

• **Származás:**
Európa, Ázsia, É-Amerika

• **Előfordulás:**
homokpuszták, száraz kaszálók, tisztások, homoki
fenyvesek,

• **Környezeti igény:**
fényigényes, szárazságtűrő,
mészkerülő

• **Botanika:**
évelő, félcserje,
sokfejű, fásodó, rizómás
gyökérzet,
elfekvő, 10-30 cm magas,
négyélű szár,
füzérvirágzat (rózsaszín, lila),
virágzás: máj.-szept.
makkocskas termés (4).

• **Drog:**
mezei kakukkfű virágos hajtás (*Serpylli herba*)
Ph.Hg.VIII.
mezei kakukkfű olaj (*Serpylli aetheroleum*)

• **Hatóanyag:**
illóolaj 1,0-2,5% (cimol, timol, karvakrol stb.)
cseranyag 3,5-7,5%,
keserűanyag.

- **Hatás:**

köptető, köhögéscsillapító, légúti fertőtlenítő, enyhe görcsoldó, antibakteriális,

- **Felhasználás:**

légúti hurutos betegségekre,
galenusi készítmények alapanyaga,
külsőleg reumára,
fűszer,
illóolaj – kozmetikai ipar.

- **Gyűjtés:**

- idő: máj.-szept., napos időben,
- mód: elfásodott szárrész feletti hajtást levágni,
- szárítás: árnyékban v. műszárítóban 40°C
- beszáradási arány: 3-5 : 1

Origanum vulgare – közönséges szurokfű

- **Rendszertani besorolás:**

Lamiaceae (ajakosok)

- **Származás:**

Eurázsia

- **Előfordulás:**

napos, cserjés helyek, száraz kaszálók, erdei vágások mentén

- **Környezeti igény:**

fénykedvelő, szárazságtűrő, gyenge talajokon is

- **Botanika:**

évelő, félcserje,
terjedő tövű, fásodó tarackok,
meddő szár: leveles, négyszögletes,
50-100 cm, felül elágazó,
3-5 cm, tojásdad levelek,
egyéves virágos hajtás,
virágzás: jún. v.-szept. folyamatosan,
többszörösen összetett álfüzér,
makkocskas termés (4).

- **Drog:**

szurokfű levél és virág (*Origanum herba*) Ph.Hg.VIII.

- **Hatóanyag:**

illóolaj 0,5-1,5% (karvakrol, timol),
flavonoidok,
cseranyagok,
nyálkaanyagok.

- **Hatás:**

antiszeptikus, köptető, enyhén görcsoldó,

- **Felhasználás:**

teakeverékekben - légúti és bélrendszeri hurutok,
nyugtató,
külsőleg: bedörzsölőszer reumára,
fűszer,
festőnövény (rozsdabarna).

• **Gyűjtés:**

- idő: teljes virágzáskor, jún.-szept. folyamatosan,
- mód: max. felső 40 cm-es szárrész
- szárítás: természetes v. TSZP 40°C,
- feldolgozás: morzsolás, rostálás
- beszáradási arány: 5 - 6 : 1

Hypericum perforatum – közönséges orbáncfű

• **Rendszertani besorolás:**

Hypericaceae (orbáncfűfélék),

• **Származás:**

Európa, Eurázsia mediterrán vidéke

• **Előfordulás:**

legelők, homokpuszták, árokpartok, száraz gyepek, rétek

• **Környezeti igény:**

meleg- és fénykedvelő, szárazságtűrő, fagyűrő, Cd-felhalmozó!!

• **Botanika:**

évelő, lágyszárú,
sokfejú rizóma,
50-100 cm magas szár, alul fás,
felül elágazó,
tojásdad levelek – sárga
áttetsző illóolajtartók, fekete
mirigy pontok,
sátorozó bogernyő virágzat
(aransárga),
virágzás: jún.-szept.
toktermés.

• **Drog:**

közönséges orbáncfű virágos hajtás (*Hyperici herba*)
Ph.Hg.VIII.,

• **Hatóanyag:**

hipericin, pszeudohipericin,
flavonoidok (1-7%),
cseranyagok (4-15%),
illóolaj (0,05-0,3%)...

• **Hatás:**

antidepresszáns, gyulladáscsökkentő, májvédő,
antibiotikus, antivirális,

• **Felhasználás:**

depresszió kezelésére,
gyomor- és nyombélfekély kezelésére,
máj- és epebántalmakra,
herpesz, influenza (HIV) ellen,
külsőleg égési és más, nehezen gyógyuló sebekre,
kozmetikai ipar.
(hipericin – fotoszenzitív bőrgyulladást okozhat!)

• **Gyűjtés:**

- idő: jún.-szept., virágzás kezdetén,
- mód: felső 30-40 cm-es szárrészt vágni,
- szárítás: árnyékos, szellős helyen v. műszárítás 40°C
- beszáradási arány: 3 – 5: 1

***Chelidonium majus* – vérehulló fecskefű**

- **Rendszertani besorolás:**

Papaveraceae (mákvélék),

- **Származás:**

Eurázsia,

- **Előfordulás:**

erdők széle, parlagterületek, kerítések mentén,

- **Környezeti igény:**

melegigényes, közepes vízigény, elsősorban N-ben gazdag talajokon,

- **Botanika:**

évelő, lágyszárú,
30-110 cm magas szár,
sárga tejnedv,
szárnyasan szeldelt, szőrözött
levél,
bogernyő virágzat
(aranyárga),
virágzás: máj.- fagyok
beálltáig,
becőszerű toktermés.

- **Drog:**

vérehulló fecskefű virágos hajtás (*Chelidonii herba*)

Ph.Hg.VIII.,

vérehulló fecskefű gyökér (*Chelidonii radix*),

- **Hatóanyag:**

alkaloidok (kelidonin, szanguinarin, berberin...),
festékanyag,
gyanta,
fehérjebontó enzimek,
zsíros olaj (mag).

- **Hatás:**

fájdalomcsillapító, simaizom-görcsoldó (erős hatású!),
antibakteriális, tumorgátló,

- **Felhasználás:**

epe- és májbetegségeknél,
csak orvosi felügyelet mellett!
külsőleg: szemölcsök irtására,
kozmetikai ipar (fogkrém, szájvíz).

- **Gyűjtés:**

- **idő:**

herba: júl.-okt., teljes virágzásban,

gyökér: kora tavasszal v. késő ősszel,

- **mód:**

herba: felső 20-30 cm-es szárrészt levágni,
kesztyűben!

gyökér: gyöktörzssel együtt,

- **szárítás:** árnyékban, herbát vékony rétegben, gyökeret
egy rétegben vagy
műszárítóban (40, ill. 60°C)

- szárítás, tárolás **ELKÜLÖNÍTVE !**

- **beszáradási arány:** herba 5:1, gyökér 3:1

***Agrimonia eupatoria* – közönséges párlófű (apróbojtorján)**

- **Rendszertani besorolás:**

Rosaceae (rózsafélék)

- **Származás:**

Európa

- **Előfordulás:**

erdők széle, tisztások, rétek,

• **Környezeti igény:**

talajközömbös

• **Botanika:**

évelő, lágyszárú,
50-100 cm magas szár, szőröktől
érdes,
szárnyasan összetett, fűrészes
szélű levelek,
végálló füzérvirágzat (sárga),
virágzás: jún.-aug.,
áltermés (aszmag) – vacok
peremén horgas tüskeskoszorú.

• **Drog:**

közönséges párlófű virágos hajtás (*Agrimoniae herba*)
Ph.Hg.VIII.,

• **Hatóanyag:**

cseranyagok 10% (katechin),
flavonglikozid,
keserűanyag,
kovasav,
szerves savak.

• **Hatás:**

összehúzó, gyulladásgátló, emésztésjavító,
vizelethajtó, epehajtó, antibiotikus

• **Felhasználás:**

tea - epehajtó, gyomor- és bélrendszeri hurutok
kezelésére,
külsőleg öblögetőszer, hajszesz, sampon.

• **Gyűjtés:**

- **idő:** júl.-aug., teljes virágzáskor, termésképzés
elején,
- **mód:** felső 50 cm-es leveles, virágos (részben
álterméses) hajtásrészelt levágni
- **szárítás:** árnyékban, vékony rétegben kiterítve,
- **beszáradási arány:** 4 : 1

***Centaurium erythraea* – kis ezerjófű**

• **Rendszertani besorolás:**

Gentianaceae (tárnicsfélék)

• **Származás:**

Európa

• **Előfordulás:**

bokros erdőszélek, nedvesebb rétek

• **Környezeti igény:**

közepes vízigény, mészkedvelő

• **Botanika:**

egy- v. kétéves,
tőlevélrózsa,
10-40 cm magas, nagyon vékony,
négyélű szár,
hosszúkás tojásdad levelek,
sátorozó álernyő virágzat
(rózsaszín),
virágzás: júl.-aug.,
toktermés.

- **Drog:**

kis ezerjófű virágos hajtás (*Centaurii herba*) Ph.
Hg. VIII.

- **Hatóanyag:**

iridoid glikozidok
flavonoidok 0,4%

- **Hatás:**

étvágyserkentő, gyomornedv-elválasztást növelő

- **Felhasználás:**

tea – étvágyjavító, epehajtó,
likőr (aperitif).

- **Gyűjtés:**

C. littorale (keskenylevelű) is,
C. pulchellum (csinos) NEM

- idő: júl.-aug., hajtás üdezöld, virág élénk rózsaszín
- mód: virágzó föld feletti részt ollóval, sarlóval levágni,
- szárítás: árnyékban, vékony rétegben, forgatás nélkül
- beszáradási arány: 4 - 5 : 1